

УДК 378.14:811.111(045)

ПРИНЦИПИ І КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ОВОЛОДІННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ В ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ МАЙБУТНІМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ІНЖЕНЕРНОГО ФАХУ

Лазаренко С. В.

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації

Анотація. Стаття присвячена проблемі відбору навчального матеріалу за допомогою інформаційних каналів для оволодіння майбутніми військовими фахівцями з інформаційно-телекомунікаційних технологій англomовною лексико-граматичною компетентністю у читанні. Визначено одиницю відбору матеріалу для навчання. З'ясовані принципи добору фахових інформаційних каналів. Уточнені критерії відбору фахових автентичних англomовних текстів та лексико-граматичних одиниць, необхідних для укладання відповідного словникового мінімуму майбутнього військовослужбовця.

Ключові слова: мобільні технології, інформаційні канали, одиниця відбору, принципи, критерії, хотлист.

Лазаренко С. В. Военный институт телекоммуникаций и информатизации
Принципы и критерии отбора учебного материала для овладения лексико-грамматической компетентностью в процессе чтения англоязычных текстов будущими военнослужащими инженерных специальностей

Аннотация. Статья посвящена проблеме отбора учебного материала с помощью информационных каналов для овладения будущими военными специалистами по информационно-телекоммуникационным технологиям англоязычной лексико-грамматической компетентностью в чтении. Определена единица отбора материала для обучения. Выяснены принципы отбора информационных каналов по специальности. Уточнены критерии отбора автентичных англоязычных текстов и лексико-грамматических единиц, необходимых для составления соответствующего словарного минимума будущего военнослужащего.

Ключевые слова: мобильные технологии, информационные каналы, единица отбора, принципы, критерии, хотлист.

Lazarenko S. Military Institute of Telecommunications and Informatization
Principles and criteria of learning material selection for mastering lexicogrammar competence while reading English texts by future military engineers

Abstract. Introduction. The article highlights the problem of learning material selection with the help of news feeds in order to master lexicogrammar competence while reading English texts by future military experts in the area of information and telecommunication technologies. **Purpose.** To find out the unit for material selection. To analyze and choose the most appropriate principles and criteria for English texts selection from the news feeds. To study such notion as "rich site summary". **Results.** English authentic text for specific purposes is determined as the main unit of learning material selection. "Reach site summary" or "news feed" is understood as updated information from the different Internet resources, such as web-sites or blogs. The difference between principles and criteria of material choosing is analyzed. Leading principles for news feeds selection are observed and their examples are given via the hotlist screenshot. The hotlist is defined as the list of the Internet pages, which are chosen by a teacher in order to propose professionally oriented materials for mastering

lexicogrammar competence in reading by future military experts. The specification of main criteria is aimed to specific purpose of English text selection. The process of choosing lexicogrammar elements for vocabulary formation of future military experts is analyzed and the main criteria are specified. **Conclusion.** English texts selection via mobile technologies is considered as: an effective way for mastering lexicogrammar material for specific purposes while reading under the conditions of mobile learning; the base for adding some motivated features to the process of mastering lexicogrammar competence in reading by future military experts in the area of information and telecommunication technologies. The usage of mobile technologies can help in surfing and selecting professionally oriented texts in order to master lexicogrammar skills in writing, listening or speaking.

Keywords: mobile technologies, news feeds, unit selection, principles, criteria, hotlist.

Постановка проблеми. Становлення мобільного навчання, як сучасної форми організації освітнього процесу, зумовлює доцільність використання мобільних пристроїв та відповідних сервісів з метою оволодіння англomовною лексико-граматичною компетентністю (ЛГК) у читанні майбутніми військовослужбовцями інженерного фаху. Використання *мобільного педагогічного програмного засобу* [12] (надалі – мобільний додаток) для оволодіння майбутніми військовослужбовцями згаданю вище компетентністю у читанні зумовлює необхідність використання мобільних технологій у процесі відбору навчального матеріалу. Доречно зазначити, що в контексті вивчення іноземної мови (ІМ) до мобільних технологій відносять такі, як електронна пошта, блог-технологія, вікі-технологія, подкасти, веб-форум, засоби синхронної інтернет-відео-комунікації, мобільні електронні словники, лінгвістичний корпус, інформаційно-довідникові ресурси мережі Інтернет та навігатори [4, с. 43–47].

Оскільки під лінгвістичним корпусом доцільно розуміти масиви текстів на електронному накопичувачу, згрупованих за певними ознаками [4, с. 40], важливістю набуває поняття “інформаційний канал”. Згідно з глосарієм “Empowering language professionals” від European Centre for Modern Languages (ECML) of the Council of Europe, *інформаційний канал* пояснюється як стрічка новин, що відображає щойно оновлену інформацію з блогів, заголовків новин тощо [17, с. 164]. Орієнтуючись на проблему вивчення, **актуальності** набуває питання відбору фахових автентичних англomовних текстів з інформаційних каналів для оволодіння англomовною ЛГК у читанні майбутніми військовими фахівцями з інформаційно-телекомунікаційних (ІТ) технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій зумовив зосередження уваги на зацікавленості науковців щодо: 1) використання Інтернет-джерел для добору початкових матеріалів для читання текстів в електронному форматі (Британ Ю. В., Малюга О. С., Торосян Л. Д. та ін.); 2) використання мобільних технологій для пошуку та відбору матеріалів для навчання (Авраменко Г. П., Капранчікова К. В., Лобанова Є. І., Романова С. А., Тітова С. В. та ін.); 3) виявлення особливостей навчальних текстів, необхідних для підготовки військового фахівця (Лопатухіна Т. О., Ульянова Н. В.). Оскільки питання відбору навчального матеріалу з інформаційних каналів для оволодіння англomовною ЛГК у читанні майбутніми військовослужбовцями потребує докладнішого вивчення, вважаємо за необхідне конкретизувати **мету** статті, яка полягає в: 1) з’ясуванні одиниць відбору матеріалу для навчання; 2) уточненні принципів відбору інформаційних каналів; 3) визначенні критеріїв добору навчального матеріалу для оволодіння англomовною ЛГК у процесі читання; 4) урахуванні певних критеріїв для укладання лексико-граматичного (ЛГ) мінімуму майбутнього військового фахівця ІТ-технологій.

Основні результати дослідження. Оволодіння англomовною ЛГК у читанні майбутніми військовими фахівцями потребує якісної організації відповідних одиниць мови в тексті, характерних для обраного ступеня навчання. Оскільки саме текст є опорою для розпізнавання

та усвідомлення лексико-граматичних одиниць (ЛГО), необхідних для подальшої службової діяльності, вважаємо за доцільне докладніше вивчити поняття “текст” та “навчальний текст”. Так, *текст* можливо розуміти як повідомлення у формі письмового документа, який складається з ряду висловлювань, об’єднаних різними типами ЛГ та логічних зв’язків [2, с. 18]. Слідом за Т. О. Лопатухіною, *навчальний текст* доцільно розглядати як відображення автентичного тексту; “поле” для розгортання освітнього процесу, метою якого є змістова обробка автентичного тексту [5, с. 104].

Враховуючи основні положення функціонально-лінгвістичного підходу та акцентуючи увагу на змістовому навантаженні певними ЛГ елементами англomовних військових текстів інформаційного змісту, визначимо провідну **одиницю відбору** матеріалу для навчання – фаховий автентичний англomовний текст.

Реалізація такої навчальної мети, як самостійне оволодіння англomовною ЛГК у читанні з використанням мобільних технологій, зумовлює дотримання певних принципів відбору навчального матеріалу для читання. Отже, важливості набуває пояснення процедури відбору матеріалів для навчання, відповідно, проаналізуємо спочатку такі принципи відбору інформаційних каналів (англ. “rich site summary”), як **професійної значущості (службової необхідності), тематичності, функціонально-цільової обумовленості, інформатизації навчання та вільного доступу до інформаційних каналів** [1, с. 215; 4, с. 109–111; 6, с. 115; 9, с. 5].

Принцип професійної значущості (службової необхідності) відповідає змісту та обсягу мовної підготовки потребам службової і професійної діяльності або майбутньої посади військового фахівця [9, с. 5]. Отже, першочергова увага була спрямована на добір інформаційних каналів, тематика яких пов’язана з майбутньою професійною діяльністю. З метою збереження відібраних інформаційних каналів підтримаємо наукову думку Л. Д. Торосян, яка пропонує створювати *хотлист* (англ. hotlist), тобто вид навчальних Інтернет-матеріалів у вигляді списку Інтернет-сайтів, які відбирались викладачем з метою вивчення необхідної теми [14, с. 54]. Отже, сформований викладачем *хотлист* зі службово значущими Інтернет-джерелами пробуджуватиме мотивацію у тих, хто навчається самостійно відбирати навчальний матеріал. Беручи за основу згадане вище визначення, під **хотлистом** ми розуміємо певний перелік фахових автентичних англomовних текстів, упорядкованих за допомогою інформаційних каналів, які відбираються як викладачем, так і тими, хто навчається. Логічним доповненням зазначеного вище принципу є тематичний принцип.

Реалізація **тематичного принципу** зумовлює пробудження інтересу до навчання у майбутніх військових фахівців з ІТ-технологій через використання тематичних ситуацій [4, с. 110], які характеризуються сучасним та інформативним змістовим наповненням, що сприяє вмотивованому оволодінню ЛГ навичками в процесі читання фахових автентичних англomовних текстів. Зрозуміло, що тематичність навчання залежить від напряму підготовки, але через стрімкий розвиток ІТ-технологій змінюється й специфіка підготовки майбутнього військового фахівця, відповідно, навчальні матеріали для читання доцільно доповнювати та оновлювати з метою пропонування актуальної інформації для читання, що саме й властиво основній функції інформаційних каналів.

Принцип функціонально-цільової обумовленості інформаційних каналів зумовлений відбором матеріалів для читання відповідно до службових функцій та типових завдань діяльності майбутнього військового фахівця з ІТ-технологій. Аналізуючи ОКХ бакалавра за напрямками підготовки “Телекомунікації” та “Комп’ютерні науки”, ми звертали увагу на зміст тих службових обов’язків та типових задач, які можуть бути реалізовані ефективніше за умов оволодіння англomовною ЛГК у читанні майбутніми військовими фахівцями з ІТ-технологій.

Принцип інформатизації навчання характеризується впровадженням у навчання новітніх технологій та інновацій для задоволення інформаційних потреб тих, хто навчається [4, с. 111]. Реалізувати зазначене вище можливо за допомогою мобільних пристроїв та відповідних технологій, які ефективно впливатимуть на оволодіння англomовною ЛГК у читанні майбутніми військовослужбовцями інженерного фаху. Наведемо приклади англomовних професійно орієнтованих інформаційних каналів у вигляді хотлиста для добору навчального матеріалу (див. рис. 1):

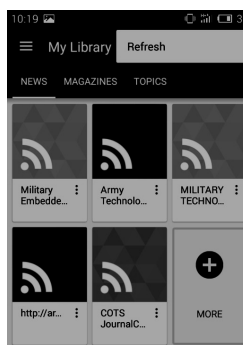


Рис. 1. Хотлист інформаційних каналів

1) *Army Technology*: – [електронний ресурс], режим доступу: <http://armytechnology.armylive.dodlive.mil/index.php/feed/>: <http://www.google.com/newsstand/s/CAoiVkNBRVNPbWgwZEhBNkx5OWhjbTE1ZEEdWamFHNXZiRzluZVM1aGNtMTViR2wyWlM1a2IyUnNhWFpsTG0xcGJDOXBibVJsZUM1d2FIQXZabVZsWkM4b0FBUAE> (RSS для мобільних пристроїв)

<http://armytechnology.armylive.dodlive.mil/>

2) *Military Embedded Systems*: <http://m.opensystemsmedia.com/military>. <http://www.google.com/newsstand/s/CAoiO0NBRVNKbWgwZEhBNkx5OXRMBtI3Wlc1emVYtjBaVzF6YldWa2FXRXVZMj10TDIxcGJHbDBZWEo1S0FBUAE> (RSS для мобільних пристроїв)

<http://mil-embedded.com>

3) *Military Technology*: <http://www.miltechmag.com/feeds/posts/default>. <http://www.google.com/newsstand/s/CAoiRENBRVNMV2gwZEhBNkx5OTNkM2N1Yldsc2RHVmphRzFoWnk1aMlyMHZabVZsWkhNdmNHOXpkSE12WkdWbVIYVnNkQ2dBUAE> (RSS для мобільних пристроїв)

<http://www.miltechmag.com/>

4) *The Journal of Military Electronics and Computing*:

<http://cotsjournalonline.com/gallery/feed/> <http://www.google.com/newsstand/s/CAoiQENBRVNLbWgwZEhBNkx5OWpiM1J6YW05MWNtNWhiRzl1YkdsdVpTNWpiMjB2WjJGc2JHVnllUzltWldWa0x5Z0FQAQ> (RSS для мобільних пристроїв)

<http://cotsjournalonline.com/>

5) *Army-technology*:

<http://www.army-technology.com/feeds/site-feed.xml>. <http://www.google.com/newsstand/s/CAoiSONBRVNNbWgwZEhBNkx5OTNkM2N1WVhKdGVtMTBaV05vYm05c2IyZDVMbU52YlM5bVpXVmtjeTl6YVhSbEhXWmxaV1F1ZUxc0tBQVAB> (RSS для мобільних пристроїв)

<http://www.army-technology.com>

Принцип вільного доступу до інформаційних каналів характеризується можливістю безкоштовного користування мобільними сервісами для пошуку та читання фахових автентичних англomовних текстів як у режимі онлайн, так й офлайн, що забезпечує постійний доступ до професійно необхідної інформації.

Після з'ясування провідних принципів добору інформаційних каналів вважаємо за необхідне перейти до відбору навчального матеріалу за певними критеріями. Переймаючи досвід Н. Ф. Бориско, під критеріями відбору ми розуміємо основні ознаки матеріалу (зміст, структура, обсяг), за допомогою яких оцінюється доцільність або недоцільність його використання для досягнення певної навчальної мети.

Спираючись на вже існуючі наукові висновки стосовно критеріїв відбору навчальних текстів (Бориско Н. Ф., Вдовіна Т. О., Гулая Т. М., Капрачінкова К. В., Лобанова Є. І., Лопатухіна Т. О., Мороз І. М., Романова С. А., Ульянова Н. В.), вважаємо за необхідне з'ясувати **критерії відбору фахових автентичних англомовних текстів** з інформаційних каналів. Згідно з проблемою вивчення уточненню підлягають такі критерії, як автентичність, тематичність, новизна, обсяг (кількісний критерій), інформальність та інтерактивність у професійно орієнтованому навчанні, насиченість англомовних текстів інформаційного змісту певними ЛГО. Проаналізуємо кожний з обраних критеріїв:

1) критерій автентичності: фаховий англомовний текст розглядається як приклад оригінального зразка мовлення. Провідною перевагою автентичного тексту є використання зразків реальної комунікації, тобто продуктів мовленнєвої діяльності (МД) носіїв мови, що не адаптовуються до потреб тих, хто навчається, з урахуванням їхнього рівня володіння мовою [6, с. 120; 380]. Акцентуючи на оволодінні майбутніми військовими фахівцями в процесі читання саме оригінальними ЛГ формами військової підмови, вважаємо за доцільне дотримуватись класичного розуміння автентичного тексту й використовувати відповідні якості навчального матеріалу;

2) критерій тематичності: орієнтація на добір навчального матеріалу відповідно до чинних Програм вибіркової навчальної дисципліни “Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)” [10; 11] з метою оволодіння курсантами ЛГК в процесі читання фахових англомовних текстів, що є обов'язковим завданням вивчення дисципліни. Так, за напрямками підготовки “Телекомунікації” та “Комп'ютерні науки” [10; 11] вивчаються такі теми: *Сучасні комп'ютери. Структура комп'ютера. Елементи комп'ютерних систем. Периферійне обладнання. Засоби збереження інформації. Операційні системи. Інтернет та його використання. Відеоконференції. Безпека інформації. Комп'ютерна графіка. Використання мультимедійних технологій. Програмування. Мови програмування. Телекомунікаційні системи та мережі. Новітні розробки та досягнення в галузі інформаційних технологій;*

3) критерій новизни: навчальний матеріал містить інформативну, актуальну та оновлену інформацію, яка відповідає професійному спрямуванню (ІТ-технології) майбутнього військового фахівця. Наявність у фахових англомовних текстах з інформаційних каналів зазначених вище характеристик підтверджує процедура систематичного додавання й оновлення інформації відомими сервісами (наприклад, “Google Play Кіоск”, “Новини та погода” від постачальника Google Inc.) для пошуку новин, статей, журналів через інформаційні канали. Відповідність навчального матеріалу цьому критерію є доволі вагомим фактором, оскільки майбутній військовий фахівець повинен уміти самостійно відбирати професійно орієнтований матеріал з актуальною для сьогодення інформацією в галузі ІТ-технологій;

4) критерій обсягу англомовних текстів визначається Програмами вибіркової навчальної дисципліни “Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)” [10; 11] та вимогами мовного стандарту НАТО STANAG 6001 [18]. Так, беручи за основу субтести з читання для досягнення стандартизованого мовленнєвого рівня (СМР), розроблених за “Методикою проведення рубіжного контролю у системі мовної підготовки у Збройних Силах України” [7] з урахуванням формату тестів Кембриджського університету та вимог НАТО щодо рівня володіння ІМ майбутнім офіцером, ми з'ясували, що обсяг текстів варіюється від 50–200 (СМР1) до 250–500 слів (СМР2) з відхиленням від визначеної кількості на 20% (Навчально-науковий центр іноземних мов Національного університету оборони України імені Івана

Черняхівського з розробки стандартів тестування та оцінювання рівня знань слухачів). Так, зрозуміло, що обсяг текстів для читання різниться залежно від СМР, який здобувається. Таким чином, при відборі навчального матеріалу ми враховували зазначені вище показники щодо обсягу текстів для читання;

5) критерій інформальності та інтерактивності у професійно орієнтованому навчанні характеризується організацією мережевої взаємодії комунікантів за допомогою телекомунікаційних форм [4, с. 110], що сприяє оволодінню англomовною ЛГК у читанні. Оволодіння англomовною ЛГК у читанні передбачає реалізацію інформального аспекту професійно орієнтованого навчання, тобто автономного добору матеріалів для навчання, які містять фахову інформацію. Таким чином, наявність такої опції, як “поділитися” (від англ. “share” – ділитися), надає можливість користувачам мобільного додатка поширювати та рекомендувати фахові англomовні тексти, які були самостійно обрані й вважалися професійно важливими та інформативними. Наприклад, мобільний додаток “Google Play Кіоск” від постачальника Google Inc. є сервісом для пошуку інформації у вигляді інформаційних каналів, статей або журналів в електронному форматі, який сприяє швидкому знаходженню фахових текстів та їх збереженню в “Моїй бібліотеці”, що дає змогу постійно відстежувати оновлений матеріал та ділитися службово необхідною інформацією через функціональні можливості мобільних пристроїв. Існують думки, що саме відволікання на завантаження зображення, вертикальне та горизонтальне прокручування екрана зумовлюють неповне усвідомлення інформації [13, с. 4]. Вирішення проблеми подолання таких труднощів спонукає розділити наукову думку з такими вченими, як С. І. Родзін, О. М Родзіна щодо розробки мобільного додатка, в якому буде можлива адаптація обсягу навчального сегмента [13, с. 4] відповідно до розміру мобільних пристроїв. Погоджуючись із зазначеним вище, ми спробували не лише адаптувати текстову інформацію до мобільних пристроїв, але й розробити спеціальний мобільний додаток з певною структурою та функціональними можливостями, що мотивуватимуть і сприятимуть оволодінню англomовною ЛГК у читанні тими, хто навчається. Цій проблемі будуть присвячені подальші наукові розвідки автора;

б) критерій насиченості англomовних текстів інформаційного змісту певними ЛГО: по-перше, при відборі навчального матеріалу ми звертали увагу на наявність в ньому ЛГО, які відповідають СМР2 або середньому рівню володіння ІМ відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Так, у Навчально-науковому центрі іноземних мов Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського з розробки стандартів тестування та оцінювання рівня знань слухачів, в якому майбутні офіцери проходять мовне тестування з різних видів МД, вже відібраний певний перелік посібників Кембриджського університету, які містять ЛГ мінімуми, що характерні для СМР2. Відповідно, при відборі матеріалу для навчання ми враховували наявність в ньому ЛГ елементів, які відповідають зазначеному вище рівню. По-друге, добір навчального матеріалу здійснювався з урахуванням провідних особливостей англomовних військових текстів інформаційного змісту, що були з’ясовані та уточнені нами в процесі проведення лінгвістичного аналізу. Зазначене щойно сприяло коректному добору фахових автентичних англomовних текстів, які містять такі термінологічні одиниці та граматичні структури (ГС), що є найуживанішими в текстах інформаційного змісту. Таким чином, запропонований критерій визначався з урахуванням існуючих рекомендацій щодо виявлення ЛГО в навчальному матеріалі з метою досягнення майбутнім військовослужбовцем необхідного СМР.

Враховуючи умови (наприклад, підрозділи з автоматизації систем управління військами), в яких майбутній військовий фахівець інженерного фаху має виконувати службові обов’язки, саме читання є провідним джерелом одержання інформації, особливо для ІТ-фахівця Збройних Сил України (ЗСУ). Коректне розуміння майбутнім офіцером такої військово-технічної

інформації, як інструкції або специфікації щодо використання та налаштування військового обладнання (техніки), новини про сучасні досягнення в галузі ІТ-технологій, зумовлює особливу необхідність володіння ЛГ мінімумом, властивого англомовним військовим текстам інформаційного змісту. Спираючись на провідні лінгвістичні характеристики англомовних військово-технічних та військово-інформаційних текстів, до яких належать певні ЛГ засоби, та практичну мету щодо використання зазначених щойно елементів у фаховій сфері спілкування, вважаємо за необхідне приділити особливу увагу відбору ЛГ мінімуму майбутнього військового фахівця інженерного напрямку. Беручи за основу наукові дослідження Ю. В. Гнаткевича та Т. С. Серової [3, с. 27; 16, с. 5], під **ЛГ мінімумом** майбутнього військовослужбовця ми розуміємо відібрану за допомогою спеціальних критеріїв сукупність ЛГО мови, які утворюють професійний тезаурус військового фахівця та сприяють ефективному оволодінню англомовною ЛГК у читанні. Відомо, що розрізняють активний і пасивний ЛГ мінімуми, якими користуються ті, хто навчається, з метою вираження власних думок, сприймання й розуміння іншомовного мовлення в усній або письмовій формі [6, с. 221; 243]. Прийнято вважати, що активний ЛГ мінімум належить до репродуктивних видів МД, але слідом за Ю. В. Гнаткевичем доцільно звернути увагу на певну спільність між активним та пасивним ЛГ мінімумами [3, с. 29]. В дослідженнях А. М. Щукіна існує певний відсоток (до 55%) щодо однакового використання одиниць словникового мінімуму як в письмових, так і в усних текстах. Отже, по-перше, органічне поєднання активного та пасивного ЛГ мінімумів сприятимуть подоланню труднощів щодо сприйняття та усвідомлення змісту англомовного професійно орієнтованого тексту під час читання. По-друге, засвоєння ЛГ мінімуму в процесі читання відіграватиме провідну роль у його подальшому використанні в репродуктивних видах МД або під час слухання.

Зауважимо, що семантичне значення військової термінології залежить від видів ЗСУ та роду військ. Отже, ЛГ мінімум військового фахівця з ІТ-технологій, обов'язки якого пов'язані з несенням служби у певних військах ЗСУ, має складатися з відповідної військової термінології та найпоширеніших ГС, володіння якими сприятиме чіткому й коректному розумінню професійно необхідної інформації. В процесі лінгвістичного аналізу англомовних військово-технічних та військово-інформаційних текстів нами були з'ясовані певні ЛГ особливості в зазначених вище текстах: структурно-словотворча цінність військової термінології, часові й безособові дієслівні форми та модальність дієслів. Відповідно, відібраний навчальний матеріал став підґрунтям для дослідження та укладання ЛГ мінімуму майбутнього військового фахівця з ІТ-технологій. Сконцентруємо подальшу увагу на процесі відбору **ЛГ мінімуму майбутнього військовослужбовця інженерного фаху за такими критеріями:**

1) тематичності: аналізуючи існуючі ЛГ мінімуми, що відповідають СМР2, ми звернули увагу на відсутність окремої групи термінів, характерної для військової підмови, а також необхідність у порівнянні запропонованого граматичного мінімуму з Програмою дисципліни для виявлення необхідних ГС, що сприятимуть досягненню поставленої мети на обраному ступені навчання. Відповідно, вважаємо за доцільне організувати ЛГО до словника-мінімуму через виконання таких дій: а) групування термінів з англомовних військово-технічних та військово-інформаційних текстів на: загальновоживані, військові, військово-технічні (ІТ) та військові скорочення. Слідом за Н. В. Ульяновою, з метою досягнення методичних цілей, вважаємо за необхідне розподіляти термінологічну лексику не лише за допомогою тематичного принципу, а й з урахуванням лінгвістичних особливостей термінів [15, с. 103]; б) добір до граматичного мінімуму найпоширеніших ГС та граматичних елементів з англомовних військових текстів інформаційного змісту, що відповідають тематично чинним Програмам вибіркової навчальної дисципліни "Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)" [10; 11];

2) поширеності: запропонований критерій розглядається як важливий показник відбору ЛГ матеріалу, оскільки вважається зрозумілим, що увага спрямована на добір найуживаніших ЛГО. Такий критерій дає змогу обрати перші декілька сотень слів, а надалі частотність набуває однакових характеристик [8, с. 148]. Порівнюючи існуючі ЛГ мінімуми, що відповідають СМР2 (Кембриджський університет), з Програмами вибіркової навчальної дисципліни “Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)” [10; 11], ми дійшли висновку щодо наявності провідних ЛГ елементів, оволодіння якими передбачає досягнення СМР2. Відповідно, в процесі добору ЛГ елементів до відповідного мінімуму майбутнього військовослужбовця вважаємо за доцільне враховувати певні ЛГО, що входять до наявних ЛГ мінімумів, запропонованих та обраних Кембриджським університетом з метою максимального наближення щодо частотності використання певних термінологічних одиниць та ГС. Так, в англійських військових текстах інформаційного змісту спостерігається поширене використання військово-технічної лексики та англійських військових скорочень. До того ж, зазначеним вище текстам властива наявність певних часових дієслівних форм (Present Simple Active / Passive, Past Simple Active / Passive, Present Perfect Active / Passive, Future Simple Active / Passive), безособових форм (інфінітив, герундій) та модальних дієслів. Отже, поширене використання згаданих вище ЛГ елементів у англійських військово-технічних та військово-інформаційних текстах й урахування існуючих ЛГ мінімумів, що відповідають СМР2, сприяють відбору необхідних і найуживаніших ЛГО до лексичного та граматичного мінімумів майбутнього військового з ІТ-технологій;

3) словотворчої цінності: пояснюється важливістю превалювання у лексичному мінімумі майбутнього військовослужбовця таких ЛО, що утворені за морфологічним (афіксація, словосполучення, конверсія, аббревіація) та лексико-семантичним способами (перенос значення, розширення або звуження значення, запозичення);

4) інформального аспекту навчання: реалізується за рахунок надання можливості курсантам самостійно добирати незнайомі або необхідні для подальшої професійної діяльності ЛГ елементи за допомогою мобільного додатка, що формуватимуть потенційний словник майбутнього військовослужбовця в галузі ІТ-технологій та сприятимуть отриманню інформальних мовних знань, тобто тих, що не контролювались викладачем.

Так, ми переконані, що оволодіння необхідним обсягом ЛГ матеріалу ефективно впливатиме на детальне розуміння змісту прочитаного через розпізнавання та усвідомлення в письмових текстах спеціалізованого мовного матеріалу за професійним спрямуванням, що є однією з провідних вимог Концепції мовної підготовки особового складу ЗСУ [9, с. 2].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, в цьому дослідженні вдалося визначити одиницю відбору навчального матеріалу, з'ясувати принципи добору фахових інформаційних каналів та критерії відбору фахових автентичних англійських текстів, уточнити критерії, за якими відбирались ЛГО, необхідні для укладання тезаурусу майбутнього військового фахівця з ІТ-технологій. Відповідно, враховуючи одержані результати, вважаємо перспективність подальших розвідок у використанні мобільних технологій для добору навчального матеріалу з метою оволодіння англійською ЛГК у інших видах МД.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Изд. 5-е, стереотипное / Гальперин Илья Романович. – М. : КомКнига, 2007. – 144 с.
3. Гнаткевич Ю. В. Обучение иноязычной лексике в неязыковом вузе : [монографія] / Гнаткевич Юрий Васильевич. – К. : Видавничий центр “Просвіта”, 1999. – 187 с.

4. Капранчикова К. В. Методика обучения иностранному языку студентов на основе мобильных технологий (английский язык, направление подготовки “Юриспруденция”): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Капранчикова Ксения Владимировна – Тамбов, 2014. – 192 с.
5. Лопатухина Т. А. Текстцентрический подход в образовательном пространстве высшей военной школы (на материале иноязычного образования): дис. ... докт. пед. наук : 13.00.08 / Лопатухина Татьяна Александровна – Ставрополь, 2003. – 426 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / [за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої]. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
7. Методика проведення рубіжного контролю у системі мовної підготовки у Збройних Силах України. – К. : Центр іноземних мов Національного університету оборони України, 2013. – 61 с.
8. Мороз И. Н. Проблемы отбора языкового материала при обучении иностранному языку студентов неязыковых факультетов университета / Ирина Николаевна Мороз // Иностраннный язык в сфере социокультурной компетенции. Вестник Российского нового университета. – М., 2012. – №1. – С. 147–150.
9. Наказ Міністра оборони України “Про затвердження Концепції мовної підготовки особового складу Збройних сил України та Плану реалізації Концепції мовної підготовки особового складу Збройних Сил України”. – К., 2009. – № 267. – С. 1–30.
10. Програма вибіркової навчальної дисципліни Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка) для підготовки бакалавра напряму “Комп’ютерні науки” / Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації : протокол №1 від 31 серпня 2015 р. – К. : 2015.
11. Програма вибіркової навчальної дисципліни Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка) для підготовки бакалавра напряму “Телекомунікації” / Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації : протокол №1 від 31 серпня 2015 р. – К. : 2015.
12. Рашевська Н. В. Мобільні інформаційно-комунікаційні технології навчання вищої математики студентів вищих технічних навчальних закладів : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.10 / Рашевська Наталя Василівна – К., 2011. – 21 с.
13. Родзин С. И. M-LEARNING – контекстный подход к мобильному обучению / Сергей Иванович Родзин, Ольга Николаевна Родзина // Информатика, вычислительная техника и инженерное образование. – 2014. – №2 (17). – С. 1–6.
14. Торосян Л. Д. Оптимизация самостоятельной работы студентов бакалавриата при обучении чтению на основе электронно-методического сопровождения (английский язык, экономический профиль): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Торосян Лия Давидовна – Москва, 2014. – 188 с.
15. Ульянова Н. В. Обучение профессионально-ориентированному иноязычному чтению специальных текстов при подготовке военных специалистов (английский язык) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ульянова Наталья Викторовна – Тула, 2010. – 189 с.
16. Формирование учебного лексикона при обучении профессионально-ориентированному иноязычному чтению в неязыковом вузе / Дружинина Г. В., Серова Т. С., Шишкина Л. П. / [науч. ред. канд. фил. наук, доц. Н. А. Дебова]. – Иваново-Пермь : ИвГУ, 1989. – 101 с.
17. Glossary ECML programme 2008-2011: “Empowering language professionals”. – Council of Europe / European Centre for Modern Languages (ECML), 2012–2013. – 277.
18. STANAG 6001 NTG (Edition 4) – Language proficiency levels. – Brussels, Belgium : NATO Standardization Agency, 2010. – 21 p.

REFERENCES

1. Azimov E. G. Novyy slovar' metodicheskikh terminov i ponyatiy (teoriya i praktika obucheniya yazykam) / E. G. Azimov, A. N. Shchukin. – M. : Izdatel'stvo IKAR, 2009. – 448 s.
2. Gal'perin I. R. Tekst kak ob'ekt lingvisticheskogo issledovaniya. Izd. 5-e, stereotipnoe / Gal'perin I'ya Romanovich. – M. : KomKniga, 2007. – 144 s.

3. Gnatkevich Yu. V. Obuchenie inoyazychnoy leksike v neyazykovom vuze : [monografiya] / Gnatkevich Yuriy Vasil'evich. – K. : Vidavnichiy tsentr “Prosvita”, 1999. – 187 s.
4. Kapranchikova K. V. Metodika obucheniya inostrannomu yazyku studentov na osnove mobil'nykh tekhnologiy (angliyskiy yazyk, napravlenie podgotovki “Yurisprudentsiya”) : dis.... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Kapranchikova Kseniya Vladimirovna – Tambov, 2014. – 192 s.
5. Lopatukhina T. A. Tekstotsentricheskyy podkhod v obrazovatel'nom prostranstve vysshey voennoy shkoly (na materiale inoyazychnogo obrazovaniya): dis. ... dokt. ped. nauk : 13.00.08 / Lopatukhina Tat'yana Aleksandrovna – Stavropol', 2003. – 426 s.
6. Metodyka navchannya inozemnykh mov i kul'tur : teoriya i praktyka : pidruchnyk dlya stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv / Bihych O. B., Borysko N. F., Borets'ka H. E. ta in. / [za zahal'n. red. S. Yu. Nikolayevoyi]. – K. : Lenvit, 2013. – 590 s.
7. Metodyka provedennya rubizhnoho kontrolyu u systemi movnoyi pidhotovky u Zbroynykh Sylakh Ukrayiny. – K. : Tsentr inozemnykh mov Natsional'noho universytetu obrony Ukrayiny, 2013. – 61 s.
8. Moroz I. N. Problemy otbora yazykovogo materiala pri obuchenii inostrannomu yazyku studentov neyazykovykh fakul'tetov universiteta / Irina Nikolaevna Moroz // Inostranny yazyk v sfere sotsiokul'turnoy kompetentsii. Vestnik Rossiyskogo novogo universiteta. – M., 2012. – №1. – S. 147–150.
9. Nakaz Ministra obrony Ukrayiny “Pro zatverdzhennya Kontseptsii movnoyi pidhotovky osobovoho skladu Zbroynykh syl Ukrayiny ta Planu realizatsii Kontseptsii movnoyi pidhotovky osobovoho skladu Zbroynykh Syl Ukrayiny”. – K., 2009. – № 267. – S. 1–30.
10. Prohrama vybirkovoyi nachal'noyi dystsypliny Inozemna mova (viys'kovo-spetsial'na movna pidhotovka) dlya pidhotovky bakalavra napryamu “Komp'yuterni nauky” / Viys'kovyy instytut telekomunikatsiy ta informatyzatsiy : protokol №1 vid 31 serpnia 2015 r. – K. : 2015.
11. Prohrama vybirkovoyi nachal'noyi dystsypliny Inozemna mova (viys'kovo-spetsial'na movna pidhotovka) dlya pidhotovky bakalavra napryamu “Telekomunikatsiyi” / Viys'kovyy instytut telekomunikatsiy ta informatyzatsiy : protokol №1 vid 31 serpnia 2015 r. – K. : 2015.
12. Rashevs'ka N. V. Mobil'ni informatsiyno-komunikatsiyni tekhnolohiyi navchannya vyshchoyi matematyky studentiv vyshchykh tekhnichnykh navchal'nykh zakladiv: avtoref. dys. ... na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : 13.00.10 / Rashevs'ka Natalya Vasylivna – K., 2011. – 21 s.
13. Rodzin S. I. M-LEARNING – kontekstnyy podkhod k mobil'nomu obucheniyu / Sergey Ivanovich Rodzin, Ol'ga Nikolaevna Rodzina // Informatika, vychislitel'naya tekhnika i inzhenernoe obrazovanie. – 2014. – №2(17). – S. 1–6.
14. Torosyan L. D. Optimizatsiya samostoyatel'noy raboty studentov bakalavriata pri obuchenii chteniyu na osnove elektronno-metodicheskogo soprovozhdeniya (angliyskiy yazyk, ekonomicheskyy profil') : dis. ...kand. ped. nauk : 13.00.02 / Torosyan Liya Davidovna – Moskva, 2014. – 188 s.
15. Ul'yanova N. V. Obuchenie professional'no-orientirovanomu inoyazychnomu chteniyu spetsial'nykh tekstov pri podgotovke voennykh spetsialistov (angliyskiy yazyk) : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Ul'yanova Natal'ya Viktorovna – Tula, 2010. – 189 s.
16. Formirovanie uchebnogo leksikona pri obuchenii professional'no-orientirovanomu inoyazychnomu chteniyu v neyazykovom vuze / Druzhinina G. V., Serova T. S., Shishkina L. P. / [nauch. red. kand. fil. nauk, dots. N. A. Debova]. – Ivanovo-Perm' : IvGU, 1989. – 101 s.
17. Glossary ECML programme 2008–2011: “Empowering language professionals”. – Council of Europe / European Centre for Modern Languages (ECML), 2012-2013. – 277.
18. STANAG 6001 NTG (Edition 4) – Language proficiency levels. – Brussels, Belgium : NATO Standardization Agency, 2010. – 21 p.